

2022-06-07

Internationella skolor och IB-utbildning

Det finns många olika varianter på skolor med någon form av internationell inriktning. De kan drivas både i kommunal och fristående regi. Vanligen handlar det om olika former av profiler och inriktningar inom ramen för det svenska skolväsendet och skolorna följer ändå svenska läroplaner, kursplaner och har svensk betygssättning.

Men några skolor bedriver utbildning såsom **internationella skolor** och vi vill försöka minska begreppsförvirringen och förklara hur en sådan skola fungerar och vilka elever som har rätt att gå där.

En internationell skola är i grunden definierad som en skola där utbildningen *följer ett annat lands läroplan* eller en internationell läroplan. Skolan riktar sig i första hand till elever som bara ska vistas i Sverige under en begränsad tid, exempelvis barn till ambassadpersonal eller andra som anställs i svenska företag under kortare tid eller forskar här. Den internationella skolan följer alltså **inte** svensk läroplan, kursplaner eller svenskt betygssystem. Internationella skolor regleras under en särskild rubrik i 24 kap. 2 – 7 §§ skollagen och är i skoljuridiskt hänseende en s k viss särskild utbildningsform och därför inte en del av det svenska skolväsendet. Skollagen är endast tillämplig i den mån det anges särskilt i skollagen.

Internationell skola på grundskolenivå

En internationell skola på grundskolenivå kan bedrivas av både kommunal och fristående huvudman, men villkoren för dem ser lite olika ut.

Kommunal huvudman

En kommun kan få ett medgivande av Skolinspektionen att vara huvudman för en internationell skola på grundskolenivå om utbildningen följer en internationell läroplan och om det finns behov av den, dvs. tillgodoser kvarstående behov som enskilda huvudmän inte kan täcka. En kommunal internationell skola får dock inte följa ett annat lands läroplan. Utbildningen ska utformas så att den som helhet är likvärdig med utbildningen i svenska grundskolan. Den internationella skolans allmänna mål och värdegrund får inte strida mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom svenska skolväsendet.

Fristående huvudman

En fristående skolhuvudman kan efter ansökan till Skolinspektionen bli godkänd för att bedriva internationell skola på grundskolenivå om huvudmannen. Utbildningen ska följa en internationell läroplan eller ett annat lands läroplan och skolan ska sätta betyg enligt det landets system. Utbildningen ska utformas så att den som helhet är likvärdig med utbildningen i svenska grundskolan. Den internationella skolans allmänna mål och värdegrund får inte strida mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom svenska skolväsendet.

Elever och finansiering

Det är samma målgrupp av barn som får gå i en internationell kommunal grundskola som i en internationell fristående grundskola. En elev kan få rätt att fullgöra sin skolplikt i en internationell skola under vissa förutsättningar dvs. om

- barnet är bosatt i Sverige bara för en begränsad tid,
- barnet har gått i skola utomlands under en längre tid och vill avsluta sin utbildning i Sverige,
- det finns grundad anledning att anta att barnet kommer att lämna Sverige för en längre tid, eller
- barnet har skolans undervisningsspråk som dagligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavarna och tillräckliga kunskaper i språket för att följa undervisningen.

Den grupp av elever som primärt har ett behov av utbildning på en internationell skola – dvs. de som är bosatta i Sverige för en begränsad tid – ska tas emot i första hand och övriga elevkategorier tas emot i mån av plats. Elever som är bosatta i Sverige för en begränsad tid ska ges undervisning i svenska och om Sverige i den omfattning som de behöver. Andra skolpliktiga elever än de som vistas i Sverige för en begränsad tid ska få undervisning i svenska enligt läroplanen för grundskolan och kursplanen i svenska.

Det är elevens hemkommun som lämnar bidrag för eleven till elevens internationella skola. Det betyder ibland att det är samma kommun som både är elevens hemkommun och anordnar skolgången. Annars ska bidraget betalas till den internationella skolan (oavsett om det är en kommun eller fristående huvudman som bedriver utbildningen) en gång per år. Det finns särskilda föreskrifter från Skolverket hur bidraget ska beräknas. För vissa elever, t.ex. utlandssvenskars barn där föräldrarna är bosatta utomlands, kan skolan även få ett statsbidrag för eleven från och med årskurs 7.

Det bidrag som hemkommunen ska lämna till huvudmannen ska bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd är hemkommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

2021 fanns sex kommunala internationella skolor på grundskolenivå och 13 fristående.

Internationell skola på gymnasienivå

Reglerna för internationell skola på gymnasienivå är utformade på ett annorlunda sätt än för grundskolan.

1. För det första kan kommuner inte bedriva internationell skola på gymnasiet, utan enbart enskilda, vilket beror på att man bedömt att det inte finns behov av att införa den möjligheten för kommuner då de kan bedriva IB-utbildning (se nedan).
2. För det andra krävs inget godkännande eller medgivande för huvudmannen att bedriva utbildning på samma sätt som för en "vanlig" friskola. Det enda som regleras i skollagen är internationella skolors rätt till bidrag för eleverna och Skolinspektionen fattar alltså endast efter ansökan beslut om den rätten utifrån särskilda regler i 24 kap. skollagen och en särskild förordning (2015:801) om internationella skolor. Det är med andra ord ett mer förenklat förfarande där huvudmannen inte granskas på samma sätt som vid ansökan om godkännande att bedriva fristående gymnasieskola.
3. Skolinspektionen har inte heller samma tillsyn som för en "vanlig" friskola, utan den är mer begränsad. Tillsynen av en huvudman hänger alltså ihop med hur godkännandet är utformat, dvs. i det här fallet en betydligt enklare process än för en "vanlig" friskola.

För att kunna få ett beslut om rätt till bidrag krävs att det kan antas finnas ett tillräckligt elevunderlag för att driva en stabil verksamhet. Även här gäller att utbildningen i en internationell skola på gymnasienivå ska följa ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan. Vidare ska utbildningen vara utformad så att den som är likvärdig med utbildningen i den svenska gymnasieskolan. Dess allmänna mål och värdegrund får inte strida mot de allmänna mål och värdegrund som gäller för utbildning inom det svenska skolväsendet, eleverna ska ges särskilt stöd och erbjudas medicinsk elevhälsa.

För att en elev ska få gå på en internationell skola på gymnasienivå gäller att eleven ska vara folkbokförd i Sverige eller att hemkommunen får statsbidrag för eleven (gäller exempelvis ambassadpersonals barn eller utlandssvenskars barn där föräldrarna är bosatta i utlandet). Vidare gäller att eleven bara är bosatt i Sverige begränsad tid eller annars har särskilda skäl samt att hemkommunen annars skulle varit skyldig att erbjuda gymnasieutbildning.

Bidraget ska uppgå till det belopp som hemkommunen och den internationella skolan kommer överens om. Om hemkommunen och den internationella skolan inte kommer överens, finns föreskrifter från Skolverket hur bidraget ska beräknas.

2021 fanns sju internationella skolor på gymnasienivå.

Avgifter i internationella skolor

Möjligheten att ta ut elevavgifter regleras i 9-10 §§ förordningen (2015:801) om internationella skolor.

En fristående internationell skola som får bidrag från elevens hemkommuner får ta ut elevavgifter för att täcka rimliga merkostnader för utbildningen som är hänförliga till att utbildningen följer ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan (vilket inkluderar merkostnader för ackreditering eller auktorisation och avgifter till relevanta organisationer) eller att utbildningen i första hand riktar sig till elever som är bosatta i Sverige under en begränsad tid. Avgiften ska vara skäligen med hänsyn till rimliga kostnader för verksamheten, bidrag och omständigheterna i övrigt.

Skälet till att avgifter får tas ut är att skolorna har hög elevomsättning och att många elever varken kan svenska eller det undervisningsspråk som talas i skolan tillräckligt bra. För att kunna avgöra om avgifterna är skäliga bör hänsyn tas till samtliga bidrag som skolorna får.

Kommunala internationella grundskolor får inte ta ut avgifter på motsvarande sätt, för dem gäller skollagens "vanliga" avgiftsreglering i 10 kap. 10- 11 §§.

Skolor som utbildar till IB – International Baccalaureate

Både kommunala och fristående skolor kan ha utbildning för IB.

Det finns IB-skolor i över 120 länder. Utbildningens innehåll och kvalitet garanteras av en oberoende organisation, International Baccalaureate Organization (IBO), med huvudsäte i Schweiz och ett programutvecklings- och examinationcenter i Cardiff, UK. IBO, som styrs av en styrelse, erbjuder fyra utbildningsprogram med internationell inriktning inom IB och med egna läroplaner. De olika programmen är Primary Years Programme (PYP) avseende elever i åldrarna tre till tolv, Middle Years Programme (MYP) för elever i åldrarna 11-16 samt för gymnasienivån Diploma Programme (DP) och Career-Related Programme (CP). De skolor som önskar erbjuda en IB-utbildning måste få en auktorisation av IBO.

International Baccalaureate Diploma Programme är ett högskoleförberedande program med en internationellt erkänd examen som funnits i över 30 år. Undervisningsspråket är engelska. Eftersom IB-programmet är ett 2-årigt program erbjuder svenska skolor ett preparandår (år 1 på gymnasiet) med svenska nationella kurser, fast med engelska som undervisningsspråk. Kurserna under preparandåret tas från NA- och SA-programmens kursutbud, och kan se lite olika ut på IB-skolorna. Därefter läser eleverna det tvååriga IB-programmet och där är kurser och innehåll bestämt av IBO. IB-programmet ger grundläggande behörighet till högskoleutbildning i Sverige.

Elevernas skolgång finansieras på olika sätt beroende på vem som är huvudman. Grundregeln är att elevens hemkommun ska lämna bidrag för eleven, om skolan är ansluten till organisationen för IB – men inte om eleven är berättigad till statsbidrag på annat sätt. Vissa i särskild förordning angivna huvudmän (Stockholms kommun, Göteborgs kommun och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket) som anordnar IB får i stället för kommunens bidrag ett specifikt statsbidrag. Men det utgår också ytterligare ett statsbidrag som vissa utbildningsanordnare kan ansöka om och som ska täcka vissa

extra kostnader för själva tillståndet från organisationen att bedriva undervisning för IB. För barn till utlandssvenskar finns också statsbidrag att söka.

Och till sist finns också en möjlighet att ta ut elevavgifter för vissa, specifika kostnader som inte täcks vare sig av bidraget från hemkommunen eller statsbidrag. Elevavgiften ska dock vara begränsad och direkt kopplad till just de kostnader som skolan har för rätten att bedriva IB.

IB-utbildningar på kommunala gymnasieskolor är varken en del av svenskt skolväsende eller en särskild utbildningsform. Det är utbildningar som i stort sett är helt oreglerade i svensk rätt. Skollagen är alltså inte tillämplig på IB-utbildningar, varken Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet utövar tillsyn. Skolinspektionen kontrollerar bara att utbildningen är godkänd av IBO och har anmälts till IBO innan den börjar. Tillsyn utövas av IBO i Schweiz.

/Förbundsjuristerna